

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

- ❖ Účelem zákona je chránit práva a oprávněné zájmy lidí, kteří jsou z různých důvodů (věk, zdravotní postižení, krizová životní situace...) oslabeni v jejich prosazování.
- ❖ Zákon vytváří právní rámec pro vztahy mezi lidmi a institucemi v případech, kdy je nezbytné zabezpečit podporu a pomoc lidem, kteří se ocitnou v nepříznivé sociální situaci.
- ❖ Vymezuje práva a povinnosti obcí, krajů, státu a poskytovatelů sociálních služeb
- ❖ Upravuje oblast, týkající se podmínek výkonu sociální práce, a to ve všech společenských systémech, kde sociální pracovníci působí.

Nároky a práva občanů podle tohoto zákona § 2

- Žádat pomoc a podporu ze strany veřejné správy a poskytovatelů sociálních služeb, v případě, že nejsou sami schopni řešit svou nepříznivou sociální situaci
- Zákon garantuje, že poskytnutá podpora a pomoc musí
  - zachovávat lidskou důstojnost klienta
  - vycházet z individuálních potřeb člověka
  - působit na něj tak, aby byla posilována jeho schopnost sociálního začlenění.
- Bezplatné sociální poradenství vztahující se k možnostem řešení jejich nepříznivé sociální situace. Musí jej poskytnout každý poskytovatel sociálních služeb
- Nárok na příspěvek na péči
- Na poskytnutí sociální služby není nárok, její rozsah a charakter je vždy založen smlouvou mezi uživatelem a poskytovatelem služby.

Oprávněné osoby § 4

- občané ČR
- občané členských zemí EU
- občané jiných států, pokud mají na území členské země EU legální dlouhodobý pobyt

Výkon státní správy § 5:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- krajské úřady - přenesená působnost
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností - přenesená působnost
- úřady práce

Poskytovatelé sociální služby § 6

- územní samosprávné celky a
- jimi zřizované právnické nebo fyzické osoby, které mají k této činnosti oprávnění podle tohoto zákona
- nejsou jím rodinní příslušníci nebo jiné osoby, které pečují o své blízké nebo jiné osoby v domácím prostředí

Uživatel sociální služby je kdokoliv, kdo vstoupí do smluvního vztahu s oprávněným poskytovatelem sociální služby.

Pojmy § 3

- **sociální služba** - činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence
- **nepříznivá sociální situace** - oslabení nebo ztráta schopností z důvodů
  - věku
  - nepříznivého zdravotního stavu
  - pro krizovou sociální situaci
  - životní návyky
  - způsob života vedoucí ke konfliktu se společností
  - sociálně znevýhodňující prostředí
  - ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby
  - jiných závažných důvodůřešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením
- **zdravotní postižení** - tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit člověka závislým na pomoci jiné osoby.
- **dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav** - stav, který podle poznatků lékařské vědy má trvat *déle než jeden rok* a současně *omezuje* duševní, smyslové nebo fyzické schopnosti tak, že má vliv na schopnost pečovat o sebe a být soběstačným. Nemusí být hodnocen až po uplynutí jednoho roku. Závěr je možné učinit i dříve.
- **přirozené sociální prostředí**
  - rodina a sociální vazby k osobám blízkým
  - domácnost osoby
  - sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost místa, kde osoby pracují vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity
- **sociální začleňování** - proces, který zajišťuje, že osoby sociálně *vyloučené*, nebo *sociálním vyloučením ohrožené* dosáhnou příležitostí, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a *žít život, který je ve společnosti běžný*
- **sociální vyloučení** - *vyčlenění* osoby mimo běžný život společnosti a *nemožnost* se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace

Příspěvek na péči § 7 - 31

- Nahrazuje **zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvek při péči o osobu blízkou a jinou**.
- Je určen osobám, které jsou především z důvodu nepříznivého zdravotního stavu **závislí na pomoci jiné osoby** a to v oblasti běžné denní péče o vlastní osobu a v soběstačnosti.
- Úkony, které se posuzují jsou vyjmenovány v zákoně (je jich 36).
- Pokud je žadatel schopen zvládnout některý z úkonů jen částečně, považuje se takový úkon za nezvládnutelný.
- Počet úkonů, které žadatel nezvládne, určuje do jakého stupně bude zařazen
- Náleží osobě, o kterou má být pečováno, ne osobě, která péči zajišťuje.
- Nemůže být přiznán dítěti, které je mladší než jeden rok i když pomoc potřebuje

- nárok mají i občané států EU, za podmínky, že jsou hlášeni k pobytu na území ČR déle, než 3 měsíce
- Příspěvek se nezapočítává do příjmu

Čtyři stupně závislosti na pomoci jiné osoby § 8

- stupeň I - lehká závislost (12 úkonů)
- stupeň II - středně těžká závislost (18 úkonů)
- stupeň III - těžká závislost (24 úkonů)
- stupeň IV - úplná závislost (30 úkonů)

Těmto stupňům odpovídá také výše příspěvku v korunách.

Stupně závislosti se stanoví na základě posouzení péče o vlastní osobu. Při tomto posuzování se hodnotí schopnost zvládat úkony stanovené v § 9.

- **Když** ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona **žadatelé náleželo zvýšení důchodu pro bezmocnost**, je *automaticky zařazen* (tj. bez posouzení) takto:
    - a) osoby částečně bezmocné - do stupně I (ZP - lehká závislost)
    - b) osoby převážně bezmocné - do stupně II (ZTP - středně těžká závislost)
    - c) úplně bezmocné - do stupně III (ZTP/P - těžká závislost)
  - **Děti nemají zvýšení důchodu pro bezmocnost**, takže jim *nemůže* být přiznán stupeň závislosti *automaticky*, za dítě musejí o příspěvek na péči žádat rodiče nebo zákonní zástupci
U dětí se požaduje méně úkonů:
    - stupeň I (lehká závislost) - 5 úkonů
    - stupeň II (středně těžká závislost) - 10 úkonů
    - stupeň III (těžká závislost) - 15 úkonů
    - stupeň IV (úplná závislost) - 20 úkonů
  - **Když o osoby pečovala osoba blízká** (tzn. pobírala PPOB)
    - osoba starší 80 let mající zvýšení důchodu o částečnou bezmocnost - zařazena do stupně II - středně těžká závislost
    - osoba převážně bezmocná - stupeň závislosti III (těžká závislost) po dobu 2 roky od účinnosti zákona, potom příspěvek ve výši podle stupně závislosti stanoveného na základě kontroly posouzení zdravotního stavu
- Dítě do 18 let, jehož rodiče pobírají PPOB:**
- stupeň III - těžká závislost

Výše příspěvku § 11

- Je stanovena ve čtyřech stupních odpovídajících stupni závislosti osoby .
- Rozdílně jsou stanoveny výše příspěvku pro děti do 18 let a pro dospělé
- Výše příspěvku se stanoví za kalendářní měsíc.

Výše příspěvku pro osoby do 18 let věku

- a) 3 000 Kč - stupeň I (lehká závislost)
- b) 5 000 Kč - stupeň II (středně těžká závislost)
- c) 9 000 Kč - stupeň III (těžká závislost)
- d) 11 000 Kč - stupeň IV (úplná závislost)

Výše příspěvku pro osoby starší 18 let

- a) 2 000 Kč - stupeň I (lehká závislost)
- b) 4 000 Kč - stupeň II (středně těžká závislost)

- c) 8 000 Kč - stupeň III (těžká závislost)
- d) 11 000 Kč - stupeň IV (úplná závislost)

- Vyšší částka na péči o dítě je dána zejména tím, že děti obvykle nemají svůj vlastní příjem a současně má motivovat rodiny k tomu, aby děti zůstávaly v domácí péči
- Za zákonem stanovených podmínek má vláda povinnost příspěvek **zvyšovat**

Výplata příspěvku § 18 - 20

Způsob výplaty § 18

- Vypláčí se měsíčně a to v kalendářním měsíci, za který náleží
- Vypláčí ho obecní úřad s rozšířenou působností
- Vypláčí se v české měně a to v hotovosti nebo na účet

Příjemce příspěvku § 19

- oprávněná osoba
- zákonný zástupce
- jiná fyzická osoba, které byla oprávněná osoba svěřena do péče

Zvláštní příjemce příspěvku na péči § 20

- Fyzická osoba, která je *ustanovena místně příslušným úřadem* obce s rozšířenou působností, aby zajistila správné použití příspěvku na péči.
- Nelze takto ustanovit osobu, která s tím nesouhlasí nebo je v konfliktu zájmů s osobou, které příspěvek přiznán
- za zvláštního příjemce *nejsou považováni zákonní zástupci* ani osoby, kterým bylo dítě svěřeno do péče
- zvláštní příjemce je povinen příspěvek používat pokud je to možné a vhodné, podle pokynů oprávněné osoby
- zvláštní příjemce je povinen příspěvek *používat ve prospěch oprávněné osoby*

Situace, kdy je ustanoven zvláštní příjemce:

- oprávněná osoba z objektivních důvodů *nemůže příspěvek přijímat* (vážná nemoc)
- dochází ke *zneužití příspěvku* nebo k jeho *nesprávnému používání* a to jednak nesprávným jednáním příjemce nebo nesprávným jednáním pečujících osob

Řízení o příspěvku § 23

- *Podání žádosti* - podává ji žadatel, nebo jeho zástupce
- *proces posouzení* stupně závislosti na pomoci jiné osoby - zahajuje sociální pracovník
- *sociální šetření* v přirozeném prostředí žadatele - provádí sociální pracovník
- *posouzení žádosti posudkovým lékařem úřadu práce*, vychází se sociálního šetření (může vyžádat specializované vyšetření, nebo vyšetření provést sám); žadatel je povinen se vyšetřením podrobit, jinak ztrácí možnost získat příspěvek
- o přiznání příspěvku *rozhoduje obecní úřad obce s rozšířenou působností*
- rozhodnutí o příspěvku je *doručeno žadateli* a v případě, že je pozitivní, je žadatel (nyní již příjemce příspěvku) *povinen* obecnímu úřadu do 15ti dnů *písemně ohlásit, jakým způsobem mu bude péče zajištěna* (pokud tak již neučinil při podání žádosti)
- *nárok na výplatu* příspěvku vzniká podáním žádosti o přiznání příspěvku
- příspěvek může být *přiznán a vyplácen* nejdříve od počátku kalendářního měsíce, ve kterém bylo zahájeno řízení
- *výplata příspěvku bude zahrnovat* příspěvky za všechny měsíce počínaje kalendářním měsícem, ve kterém byla podána žádost

Použití příspěvku

- na *výdaje, které souvisí se zabezpečením pomoci a podpory osobě, která je závislá na pomoci jiné osoby*
- může být "spotřebován" jako *úhrada za péči, kterou zajišťuje poskytovatel sociální služby*
- na *výdaje, které vzniknou pečující osobě, tj. rodinnému příslušníkovi nebo jiné osobě, která není poskytovatelem sociální služby*
- oba způsoby může příjemce kombinovat dle vlastní potřeby
- *osoba, která je příjemcem označena že bude zabezpečovat péči, si může od příslušného obecního úřadu vyžádat potvrzení o této skutečnosti. Potvrzení může uplatnit vůči příslušné OSSZ pro účely zápočtu doby péče jako náhradní doby pro účely výpočtu důchodu (jen doba, ne výše odměny) a vůči příslušné pobočce zdravotní pojišťovny pro účely uznání statutu "státního pojištěnce", kdy zdravotní pojištění za osobu platí stát.*
- příspěvek na péči *není považován za příjem*

Kontrola využívání příspěvku § 29

Kontrolu provádí pracovníci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností

Důsledky zneužití příspěvku:

- výplata příspěvku zastavena
- ustanoven obecním úřadem "zvláštní příjemce" příspěvku
- příspěvek nepřiznán
- příspěvek odňat

Posuzování neodůvodnitelné zátěže pro systém § 31

Sociální služby § 32 - 77

Jsou to specializované činnosti, které mají člověku pomoci řešit jeho nepříznivou sociální situaci. Příčiny vzniku nepříznivé situace jsou velmi různé, proto také existuje velmi pestrá škála druhů sociálních služeb.

Základní druhy § 32:

a) sociální poradenství:

- **základní sociální poradenství** - povinni poskytnout všichni poskytovatelé sociálních služeb, a to bez ohledu, kdo je o radu požádá
- **odborné sociální poradenství** - poskytují ho specializované poradny, které se profilují buď podle nějakého jevu (např. problematika domácího násilí), nebo podle cílové skupiny (osoby se zdravotním postižením, senioři, cizinci apod.)

b) služby sociální péče - zaměřeny na to, aby pomáhaly lidem zajistit si fyzickou a psychickou soběstačnost; nabízí pomoc při zvládnání úkonů péče o vlastní osobu a v soběstačnosti. K zajištění poskytování těchto služeb je možné použít příspěvek na péči

c) služby sociální prevence - zaměřují se na jevy a situace, které mohou vést k sociálnímu vyloučení a nejsou způsobeny neschopností pečovat o sebe z důvodu věku nebo zdravotního stavu; zaměřují se především na oblast tzv. "sociálně negativních jevů" jako je např. kriminalita, bezdomovectví, zneužívání návykových látek, krize v rodině apod.

Formy poskytování sociálních služeb § 33

- *pobytové* - spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb

- *ambulantní* - služby za kterými osoba dochází, nebo je doprovázena nebo dopravována, součástí služeb není ubytování
- *terénní* - služby, které jsou osobě poskytovány v jejím přirozeném sociálním prostředí

Pro poskytování sociálních služeb jsou zřizována **zařízení sociálních služeb** různého charakteru **§ 34:**

1. centra denních služeb
2. denní stacionáře
3. týdenní stacionáře
4. domovy pro osoby se zdravotním postižením
5. domovy pro seniory
6. domovy se zvláštním režimem
7. chráněné bydlení
8. azylové domy na půl cesty
9. zařízení pro krizovou pomoc
10. nízkoprahová centra
11. nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
12. noclehárny
13. terapeutické komunity
14. sociální poradny
15. sociálně terapeutické dílny
16. centra sociálně rehabilitačních služeb
17. pracoviště rané péče

Kombinací zařízení lze budovat mezigenerační a integrovaná centra.

Základní činnosti při poskytování sociálních služeb viz § 35

Poskytovatel sociálních služeb je povinen (§ 36) **zajistit** ve svých zařízeních (§ 34 c-f) poskytujících pobytové služby **zdravotní péči** a to **formou zvláštní ambulantní péče**

- prostřednictvím zdravotnického zařízení
- prostřednictvím svých zaměstnanců, kteří mají odbornou způsobilost k výkonu zdravotnického povolání

• **Druhy služeb sociální péče § 38 - 52**

1. **Osobní asistence** - terénní služba určená zejména *lidem se zdravotním postižením a seniorům*. Osobní asistenti *pomáhají člověku zvládnout péči o sebe* a umožňují jim účastnit se života společnosti.
2. **Pečovatelská služba** - převážně terénní služba poskytovaná především v domácnosti. Služba je určena zejména *lidem se zdravotním postižením, seniorům a případně i rodinám s dětmi*. Pečovatelé pomáhají člověku zvládnout péči o sebe a o domácnost
3. **tísňová péče** - nepřetržitá telefonická nebo jiná elektronická komunikace s lidmi, kteří jsou *vystaveni vysokému riziku ohrožení zdraví nebo života*. Je možné zprostředkovat neodkladnou pomoc v případě náhlého zhoršení zdravotního stavu.
4. **Průvodcovské a předčitatelské služby** - určeny lidem, kteří *mají sníženou schopnost komunikovat nebo se orientovat v prostoru*. Jedná se zejména o osoby se smyslovým postižením. Služba pomáhá zejména při obstarávání osobních záležitostí.
5. **Podpora samostatného bydlení** - služba podobná pečovatelské službě, zaměřuje se však více na *posilování osobních schopností člověka samostatně bydlet*.
6. **Odlehčovací služby** (lze je také nazývat sdílené či respitní služby) - různá kombinace činností péče, které mají za cíl *umožnit pečujícím osobám nezbytný odpočinek*, tj. sdílí péči nebo na určitou dobu převezmou péči o člověka, který má

sníženou soběstačnost. Obvykle je tato služba nabízena i v rámci jiných druhů služeb.

7. **Centra denních služeb** (dosud nazývané domovinky nebo i centra osobní hygieny) - ambulantní služba, kterou mohou v průběhu dne (pravidelně i občasně) využívat *osoby se sníženou soběstačností s cílem zajištění pomoci s osobní hygienou a současně pomoci s vyřízením osobních záležitostí* nebo nabídkou sociálně terapeutických činností.
  8. **Denní stacionáře** - ambulantní služba, kterou *pravidelně navštěvují osoby se sníženou soběstačností*. V průběhu dne je zde zabezpečována *komplexní péče* s ohledem na potřeby uživatelů a současně nabízí výchovné, aktivizační a sociálně terapeutické činnosti.
  9. **Týdenní stacionáře** - pobytová služba pro *osoby se sníženou soběstačností, které potřebují pravidelnou pomoc jiné osoby*. Pobyt je zabezpečován obvykle po dobu pracovních dnů. Služba nabízí komplexní péči a současně nabízí výchovné, aktivizační a sociálně terapeutické činnosti.
  10. **Domovy pro osoby se zdravotním postižením** - pobytová služba s celoročním provozem která zabezpečuje *osobám se sníženou soběstačností vyžadujícím pravidelnou pomoc komplexní péči a současně nabízí výchovné, aktivizační a sociálně terapeutické činnosti*. Tato služba je určena především těm lidem, kterým z objektivních důvodů již nelze zabezpečit pomoc v jejich přirozeném domácím prostředí.
  11. **Domovy pro seniory** - pobytová služba s celoročním provozem, která *zabezpečuje seniorům se sníženou soběstačností vyžadujícím pravidelnou pomoc komplexní péči* a současně nabízí aktivizační a sociálně terapeutické činnosti. Tato služba je určena především těm seniorům, kterým z objektivních důvodů již nelze zabezpečit pomoc v jejich přirozeném sociálním prostředí.
  12. **Domovy se zvláštním režimem** - pobytová služba s celoročním provozem s obdobnou nabídkou jako domovy pro osoby se zdravotním postižením nebo seniory. Jejich *služby jsou však uzpůsobeny zvláštním potřebám osob, které trpí duševní nemocí, jsou závislé na návykových látkách nebo trpí Alzheimerovou chorobou nebo jiným typem demence*. Provoz této služby může být součástí domova pro seniory nebo domova pro osoby se zdravotním postižením.
  13. **Chráněné bydlení** - moderní typ pobytové služby pro *osoby se zdravotním postižením, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby, ale mají schopnost žít víceméně samostatně v prostředí*, které je svým charakterem fakticky totožné s běžným bytem.
  14. **Sociální služby ve zdravotnických zařízeních ústavní péče** (nemocnice, léčebny dlouhodobě nemocných, psychiatrické léčebny) se poskytují *osobám, které se neobejdou bez pomoci jiné osoby a současně nemohou být propuštěny ze zdravotnického zařízení*, protože není v danou chvíli možné jim zabezpečit péči v domácnosti nebo v zařízeních sociálních služeb.
- **Služby sociální prevence § 53 - 70**
    1. **Raná péče** - terénní případně i ambulantní služba určená *dětem do 7 let se zdravotním postižením a jejich rodičům*, aby jim napomáhala zvládnout specifické potřeby spojené s vývojem dítěte
    2. **Telefonická krizová pomoc** - poskytuje se osobám, které se nacházejí v *ohrožení života nebo zdraví, nebo jsou v obtížné životní situaci a nemohou tuto situaci momentálně řešit vlastními silami*. Jedná se především o provoz linek důvěry a podobných telefonních služeb
    3. **Tlumočnické služby** - poskytují se obvykle *osobám se smyslovým postižením* za účelem pomoci v komunikaci s okolím a při vyřizování osobních záležitostí. Jsou poskytovány obvykle jako terénní služba.

4. **Azylové domy** - pobytové služby pro osoby, které se ocitly v *nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení*. Jsou různého druhu, např. azylové domy pro rodiče s dětmi, azylové domy pro ženy, pro muže, případně i pro osoby mladší 18 let. Vedle poskytnutí ubytování je vždy nezbytné poskytnout také podporu, která vede k vyřešení nepříznivé sociální situace, a to především prostřednictvím sociální práce.
5. **Domovy na půl cesty** - pobytové služby pro *osoby do 26 let, které žily dlouhodobě ve školských zařízeních ústavní nebo ochranné výchovy, nebo v jiných zařízeních pro děti a mládež a pro osoby, které byly propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby*. Pomáhají k úspěšnému startu do života.
6. **Kontaktní centra** - obvykle ambulantní zařízení určené osobám *ohroženým závislostí na návykových látkách*. Služby zde poskytované mají za cíl snižovat sociální a zdravotní rizika spojená se zneužíváním návykových látek.
7. **Krizová pomoc** - terénní, ambulantní, ale i pobytová sociální služba určená osobám, které se *přechodně nacházejí v situaci ohrožení zdraví a života a nejsou schopny tuto situaci v daném okamžiku řešit vlastními silami*. Součástí krizové pomoci je i poskytování *pomoci obětem domácího násilí*. Krizová pomoc vedle poskytnutí stravy, ubytování nabízí především socioterapii a pomoc při vyřizování nezbytných osobních záležitostí
8. **Nízkoprahová centra** - jsou určena *osobám bez přístřeší* a nabízejí pomoc se zajištěním osobní hygieny, zajištěním stravy a vyřízením nezbytných osobních záležitostí.
9. **Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež** - poskytují zejména ambulantní služby pro *děti a mládež ve věku 6 až 26 let, které jsou ohroženy společensky nežádoucími jevy (kriminální, drogy, alkohol apod.)*. Cílem služby je zejména nabízet smysluplné využití volného času, pomoc v orientaci ve společenském prostředí a pomoc se změnou životního stylu, který je ohrožuje.
10. **Noclehárny** - nabízejí *osobám bez přístřeší* možnost přenocování a podmínky pro osobní hygienu.
11. **Služby následné péče** - určeny osobám trpícím chronickým duševním onemocněním nebo osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly ústavní léčbu. Cílem je pomoc při zvládnutí běžných životních podmínek a prevence "recidivy".
12. **Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi** - nabízejí rodinám s dětmi *pomoc se zvládnutím dopadu dlouhodobě krizové sociální situace* rodiny nebo jejího člena.
13. **Sociálně aktivizační služby pro osoby se zdravotním postižením a seniory** - *pomoc těmto lidem při zvládnutí běžných životních situací tak, aby nedošlo k jejich ohrožení sociálním vyloučením*.
14. **Sociálně terapeutické dílny** - poskytovány *osobám se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení*. Účelem služby je dlouhodobá a pravidelná *podpora zdokonalování pracovních návyků a dovedností* prostřednictvím sociálně pracovní terapie.
15. **Terapeutické komunity** - poskytují pobytové *služby pro osoby závislé na návykových látkách nebo i osoby s chronickým duševním onemocněním* s cílem *zbavit se závislosti* a vytvořit dobré podmínky pro začlenění do společnosti.
16. **Terénní programy** - realizovány s cílem *vyhledávat osoby, které žijí rizikovým způsobem života nebo žijí v sociálně vyloučených komunitách a pomáhat jim v minimalizaci rizik* spojených s tímto způsobem života a v začlenění do společnosti.
17. **Sociální rehabilitace** - cíl *pomoc lidem k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti*, a to rozvojem jejich schopností a dovedností a posilováním návyků potřebných pro samostatný život. Služby je určena *osobám se zdravotním postižením, ale také osobám, které jsou ohroženy sociálním vyloučením z jiného důvodu* např. etnické příslušnosti, chudoby, dlouhodobé nezaměstnanosti apod.

• Úhrada nákladů za sociální služby § 71 - 77

Úhrada - platba uživatele sociální služby poskytovateli za činnosti v rozsahu uvedeném ve smlouvě o poskytování sociální služby. Řada druhů sociálních služeb je poskytována bez úhrady.

Služby poskytované bez úhrady:

- sociální poradenství (§ 37)
  - raná péče (§ 54)
  - telefonická krizová pomoc (§ 55)
  - tlumočnické služby (§ 56)
  - krizová pomoc (§ 60)
  - služby následné péče (§ 64)
  - sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením (§ 66)
  - terénní programy (§ 69)
  - sociální rehabilitace
  - sociální služby v kontaktních centrech (§ 59) a nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež (§ 62)
  - služby sociálně terapeutických dílen (§ 67)
- U ostatních služeb zákon vždy uvádí, za které činnosti je požadována úhrada. Výše úhrad je prováděcí vyhláškou ministerstva regulována tak, aby byly služby pro uživatele finančně dostupné.
  - Výše úhrady bude sjednávána v rámci smlouvy o poskytování sociální služby. Poskytovatel sestavuje pro tyto účely "sazebník" úhrad za jednotlivé činnosti.
  - Pokud jsou smlouvou sjednány činnosti, které jdou *nad rámec tzv. základních (povinných) činností*, může být požadována úhrada až do výše skutečných nákladů za tyto činnosti.
  - *Vyhláška* bude určovat *maximální výše úhrad*, to znamená, že poskytovatel se s uživatelem musí ve smlouvě dohodnout na konkrétní výši úhrady. Ta nesmí překročit stanovený limit.
  - *Poskytovatel má také právo požadovat podíl na úhradě* za služby i od tzv. osob povinných výživou vůči uživateli služby, především *od manžela, manželky dětí*, a to v případech, kdy příjmy uživatele nepostačují na úhradu nákladů
  - Princip úhrady nákladů:
    - *za poskytnutou péči* je určen především *příspěvek na péči*
    - *pobyt a stravu* hradí *uživatel* ze svých příjmů (mzda, důchod, jiné pravidelné příjmy např. z nemovitostí apod.).
    - *v pobytovém zařízení sociálních služeb* - úhrada za péči je automaticky stanovena ve výši *příspěvku na péči*.
    - *pobyt v týdenním stacionáři* - úhrada za péči ve výši *75 % příspěvku na péči*.
    - *ostatní případy* - úhrada za péči je dojednána *smlouvou* podle rozsahu a intenzity úkonů, které poskytovatel osobě zabezpečuje.
  - Současně je uživatelům pobytových služeb garantováno, že jim po úhradě nákladů za stravu a pobyt musí zůstat alespoň 15% jejich příjmů.

Podmínky poskytování služeb § 78 - 96

Registrace

Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb

Smlouva o poskytnutí sociální služby

Působnost při zajišťování sociálních služeb

Registrace (řídí se správním řádem).

- Podmínkou pro poskytování služeb je zařazení do registru . Výjimkou jsou zdravotnická zařízení ústavní péče, které zabezpečují činnost, jejichž charakter odpovídá zákonu o sociálních službách.
- Na registraci je právní nárok. Pokud žadatel splňuje stanovené podmínky, je příslušný správní orgán povinen registraci (oprávnění k poskytování služeb) udělit.
- Oprávnění k poskytování sociálních služeb je současně ochranou uživatelů sociálních služeb.
- Plnění registračních podmínek a dalších zákonných povinností je předmětem kontroly, kterou provádí Inspekce sociálních služeb.
- Poskytovatelé zařazení do registru budou mít bez ohledu na jejich právní formu stejná práva a povinnosti. (Vyřešena současná nerovnost, zvláště u nestátních neziskových organizací apod.).
- Z registru, který je veden v listinné a elektronické podobě bude vytvořen informační systém o sociálních službách a bude provozován na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Podmínky pro registraci § 79

- Podání žádosti na místně příslušný krajský úřad. Náležitosti žádosti - § 79 odst. 5.
- bezúhonnost a odborná způsobilost všech fyzických osob, které budou přímo poskytovat službu
- zajištění hygienických podmínek
- vlastnické nebo jiné právo k objektu
- zajištění materiálních technických podmínek
- skutečnost, že na majetek nebyl prohlášen konkurs ...

Rozhodnutí o registraci § 81

Vydává se, pokud žadatel splnil zákonem předepsané podmínky.

Rozhodnutí o registraci obsahuje

- označení poskytovatele sociálních služeb
- název a místo zařízení
- druhy sociálních služeb, které budou poskytovány
- okruh osob, kterým budou sociální služby poskytovány
- údaj o kapacitě poskytovaných služeb

Poskytovatel je povinen před započítáním poskytování sociálních služeb uzavřít pojistnou smlouvu pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou při poskytování sociálních služeb a to na celou dobu. Do 15 dnů od uzavření pojistné smlouvy musí ověřenou kopii smlouvy poslat registrujícímu orgánu.

Současní poskytovatelé sociálních služeb jsou považováni za poskytovatele sociálních služeb podle nového zákona až do 30. června 2007. Nejpozději k tomuto datu jsou povinni podat žádost o registraci.

Kontrola poskytování služeb § 97 - 98

- Poskytovatelé sociálních služeb budou kontrolováni prostřednictvím Inspekce sociálních služeb. Bude prováděna v režimu státní kontroly a budou ji provádět:
  - Krajské úřady vůči subjektům, které registrovaly
  - MPSV vůči subjektům, které jsou zřízeny krajem
- Hlavním cílem inspekce je zajištění ochrany zájmů osob, kterým jsou služby poskytovány proti neodborným, nedostatečným postupům při poskytování služeb a podpora rozvoje kvality služeb u každého poskytovatele.
obsah kontroly:
  - plnění podmínek stanovených pro registraci

- plnění dalších povinností stanovených zákonem
- kvalita poskytovaných sociálních služeb

Standardy kvality sociálních služeb § 99 - soubor kritérií, jejichž prostřednictvím je definována úroveň kvality poskytování sociálních služeb v oblasti personálního a provozního zabezpečení sociálních služeb a v oblasti vztahů mezi poskytovatelem a osobami. Jejich prostřednictvím se při výkonu inspekce ověřuje kvalita sociálních služeb. Plnění standardů kvality se hodnotí systémem bodů. Obsah standardů kvality a bodové hodnocení stanoví prováděcí předpis.

Financování sociálních služeb § 101 - 105

Základní zdroje:

- příspěvek na péči
- úhrada uživatelů z vlastních příjmů
- příspěvky zřizovatelů sociálních služeb
- dotace z veřejných rozpočtů
  - státní rozpočet
  - krajské a obecní rozpočty
- další zdroje (dary, sponzorství, vedlejší hospodářská činnost apod.)

Zákon posiluje finanční soběstačnost uživatelů sociálních služeb a to prostřednictvím příspěvku na péči. Prostřednictvím dotací (zadavatelům -obce, kraje i poskytovatelům) se podílí na zajištění potřebné sítě sociálních služeb.

- dotace mohou žádat všichni poskytovatelé sociálních služeb, kteří jsou zapsáni do registru.
- Služby poskytované podle zákona osobám zdarma (tlumočnické služby) - jejich existence je závislá na podpoře ze státního rozpočtu
- Dotace ze státního rozpočtu jsou nenárokové.

Problematika sociální práce § 109 - 117

Okruh pracovníků v sociálních službách § 115

- sociální pracovníci - upraveno zákonem o sociálních službách
- pracovníci v sociálních službách - upraveno zákonem o sociálních službách
- zdravotničtí pracovníci - upraveno zdravotnickými předpisy
- pedagogičtí pracovníci - upraveno školskými předpisy

Nově se upravuje definice a náplň profese sociálního pracovníka. Sociální práce je jedním z pilířů mnoha společenských systémů a doposud této profesi nebyla věnována náležitá pozornost.

Sociální pracovník § 109 - vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace

Zákon se zaměřuje především na předpoklady k výkonu povolání sociálního pracovníka (zohledňuje náročnost této profese). Zákonná ustanovení se vztahují na všechny sociální pracovníky - na všechny společenské systémy, kde působí.

Předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka § 110:

- způsobilost k právním úkonům
- bezúhonnost
- zdravotní způsobilost
- odborná způsobilost

Odborná způsobilost § 110 - dosažení zákonem dané úrovně vzdělání:

- vyšší odborné vzdělání akreditované pro oblast: sociální práce a sociální pedagogika, sociální pedagogika, sociální a humanitární práce, sociální práce, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost
- vysokoškolské získané v akreditovaném bakalářském nebo magisterském studiu zaměřeném na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči nebo speciální pedagogiku
- absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v oblastech výše uvedených v celkovém rozsahu nejméně 200 hodin a praxe při výkonu povolání sociálního pracovníka v trvání nejméně 5 let, za podmínky ukončení vysokoškolského vzdělání v oblasti studia, která není výše uvedena
- u manželského a rodinného poradce vysokoškolské vzdělání získané řádným ukončením studia jednooborové psychologie nebo magisterského studia na vysoké škole humanitního zaměření současně s absolvováním postgraduálního výcviku v metodách manželského poradenství a psychoterapie v rozsahu minimálně 400 hodin nebo obdobného dlouhodobého psychoterapeutického výcviku akreditovaného ve zdravotnictví

Zákon umožňuje doplnit si toto vzdělání ve lhůtě 7, respektive 10 let od účinnosti zákona. Promíjí se tato povinnost pracovníkovi, který ke dni účinnosti zákona dovršil 50 let věku.

Povinnost **dalšího vzdělávání**, kterým se obnovuje, upevňuje a doplňuje kvalifikace

Formy dalšího vzdělávání § 111:

- specializační zajišťované vysokými školami a vyššími odbornými školami navazující na získanou odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka
- účast v akreditovaných kurzech
- odborné stáže v zařízeních sociálních služeb
- účast na školicích akcích

Dokladem o absolvování je osvědčení vydané vzdělávacím zařízením, které další vzdělávání pořádalo.

Pracovník v sociálních službách § 116 vykonává:

- *přímou obslužnou činnost* o osoby v ambulantních nebo pobytových zařízeních sociálních služeb (návčik jednoduchých denních činností, pomoc v osobní hygieně a oblékání, manipulace s přístroji, pomůckami, prádlem, udržování čistoty a osobní hygieny, podpora soběstačnosti, posilování životní aktivizace, vytváření základních sociálních a společenských kontaktů a uspokojování psychosociálních potřeb
- *základní výchovnou nepedagogickou činnost* - prohlubování a upevňování základních hygienických a společenských návyků, působení na vytváření a rozvíjení pracovních návyků, manuální zručnosti a pracovní aktivity, provádění volnočasových aktivit zaměřených na rozvíjení osobnosti, zájmů, znalostí a tvořivých schopností formou výtvarné, hudební a pohybové výchovy, zabezpečování zájmové a kulturní činnosti a provádění osobní asistence
- *pečovatelskou činnost* v domácnosti osoby spočívající ve vykonávání prací spojených s přímým stykem s osobami s fyzickými a psychickými obtížemi, komplexní péči o jejich domácnost, zajišťování sociální pomoci, provádění sociálních depistáží pod vedením sociálního pracovníka, poskytování pomoci při vytváření sociálních a

společenských kontaktů a psychické aktivizaci, organizační zabezpečování a komplexní koordinování pečovatelské činnosti

Předpoklady pro výkon povolání pracovníka v sociálních službách:

- způsobilost k právním úkonům
- bezúhonnost
- zdravotní způsobilost
- odborná způsobilost

Odborná způsobilost: § :

- *pro přímou obslužnou činnost:* základní nebo střední vzdělání a absolvování akreditovaného kvalifikačního kurzu; není potřebné u osob, které získaly způsobilost k výkonu zdravotnického povolání v oboru ošetřovatel
- *pro základní výchovnou nepedagogickou činnost* - střední vzdělání s výučním listem nebo střední vzdělání s maturitní zkouškou a absolvování akreditovaného kvalifikačního kurzu; nevyžaduje se u osob, které získaly způsobilost k výkonu zdravotnického povolání ergoterapeut
- *pro pečovatelskou činnost* - základní vzdělání, střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání s maturitou nebo vyšší odborné vzdělání a absolvování akreditovaného kvalifikačního kurzu; kvalifikační kurz se nevyžaduje u osob, které získaly způsobilost k výkonu zdravotnického povolání v oboru ošetřovatel